

ANNALES ZBORNÍK
MUSEI SLOVENSKÉHO
NATIONALIS NÁRODNÉHO
SLOVACI MÚZEA

ARCHEOLÓGIA 28
ROČNÍK CXII- 2018

Bratislava 2018

ANNALES MUSEI NATIONALIS SLOVACI
ZBORNÍK SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO MÚZEA

CXII– 2018
ARCHEOLÓGIA 28

Predseda redakčnej rady/Head of editorial board
PhDr. Juraj Bartík, PhD., Bratislava

Redakčná rada/Editorial Board
Doc. PhDr. Gertrúda Březinová, CSc., Nitra
Mgr. Radoslav Čambal, PhD., Bratislava
PhDr. Beáta Egyházy-Jurovská, Bratislava
PhDr. Zdeněk Farkaš, PhD., Bratislava
Doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc., Nitra
Prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc., Opava
Dr. Eric Vrba, Boston

Zostavovateľ/Edited by
PhDr. Vladimír Turčan

Preklad do nemeckého a anglického jazyka/translation into English and German languages:
REELS, s. r. o., Stephanie Staffen a autori

Publikácia je recenzovaná/publication is reviewed

Grafická úprava /Graphic design
Erika Mészárosová

Publikované príspevky sú dostupné na [www. archeologickemuzeum.sk](http://www.archeologickemuzeum.sk)
Za jazykovú úpravu príspevkov zodpovedajú autori/the Authors are responsible for their contributions

Tlač/Print:
Ultra Print, s.r.o. Bratislava

Vydalo/Published by: Slovenské národné múzeum-Archeologické múzeum, Bratislava 2018

Náklad/Numbers of the copies: 350 kusov

© Slovenské národné múzeum-Archeologické múzeum/Slovak National Museum-Archaeological Museum 2018

ISBN 978–80–8060–449–3
ISSN 1336-6637

OBSAH – INHALT

- 7 ZDENĚK FARKAŠ: Nález eneolitické medenej industrie zo západnej časti Bratislavy
16 Funde der äneolithischen Kupferindustrie im Westteil von Bratislava
- 21 JURAJ BARTÍK: Pohrebisko zo staršej doby bronzovej v Šoporňi
41 Gräberfeld aus der älteren Bronzezeit in Šoporňa
- 47 ALENA ŠEFČÁKOVÁ – MILAN THURZO – RON PINHASI – DAVID REICH: Anthropological and Genomic Analysis of the Burial Site of Únětice Culture at Šoporňa (Galanta district, Slovakia)
71 Antropologická a genómová analýza pohrebiska únětickej kultúry zo Šoporne (okr. Galanta, Slovenská republika)
- 75 PETER BARTA: Radiocarbon Dating of Graves 1/08 and 5/09 from the Únětice Culture Cemetery in Šoporňa (Dist. Galanta, Slovak Republic)
81 Rádiouhlíkové datovanie hrobov 1/08 a 5/09 z pohrebiska únětickej kultúry v Šoporňi (okres Galanta, Slovenská republika)
- 83 PAVOL JELÍNEK – JURAJ BARTÍK: Bronzová dýka zo Záhorskej Vsi
88 Bronzedolch aus Záhorská Ves
- 89 DAVID VÍCH: Ojedinelé nálezy doby bronzové z periferních oblastí východných Čech
94 Einzelfunde der Bronzezeit aus Peripheren Gebieten Ostböhmens
- 97 ONDREJ OŽDÁNI: Depot bronzových predmetov z Nitrianskej Blatnice
112 Hort von Bronzegegenständen aus Nitrianska Blatnica
- 115 JURAJ BARTÍK – RADOSLAV ČAMBAL: Pár výzdobných puncov z Pohanskej pri Plaveckom Podhradí
123 Musterpunzenpaar aus Pohanská bei Plavecké Podhradie
- 127 RADOSLAV ČAMBAL: Iron Sword and Bimetallic Gamów type Dagger from Dolné Vestenice
137 Železný meč a bimetalická dýka typu Gamów z Dolných Vestenic
- 141 EVA KOLNÍKOVÁ – FRANTIŠEK BAKOS – PETER PAUDITŠ: Zdroje kovu v keltských mincovniach na Slovensku
175 Metallquellen in keltischen Münzstätten in der Slowakei
- 197 IGOR BAZOVSKÝ: Antropomorfná plastika z Tvrdošoviec (okr. Nové Zámky)
200 Anthropomorphe Plastik aus Tvrdošovce (bez. Nové Zámky)
- 201 KRISTIAN ELSCHKEK: Römische Bauten und das Germanische Fürstenmilieu während der römischen Kaiserzeit im 1. - 3. Jahrhundert nach Chr. nördlich der Mittleren Donau
219 Rímske stavby a germánske kniežacie prostredie počas doby rímskej v 1. - 3. storočí po Kr. severne od stredného Dunaja
- 221 ROBERT MŮC: Príspevok k technológii výroby meča z Krásnej nad Hornádom
233 Article on the Production Technology of the Sword from Krásna nad Hornádom

- 235 ANDREJ BOTEK – RÓBERT ERDÉLYI – PAVOL PAULINY – BARBORA VACHOVÁ: Poznámky k záverom archeologického výskumu kostola reformovanej cirkvi v Šamoríne
- 241 Bemerkungen zu den Schlussfolgerungen der Archäologischen Grabung der Reformierten Kirche in Šamorín
- 243 MÁRIO BIELICH – ZORA BIELICHOVÁ – MICHAL ŠIMKOVIC : Prvá sezóna archeologického výskumu na Plaveckom hrade v Malých Karpatoch
- 255 Die erste Saison der archäologischen Grabung auf der Burg Plavecký hrad in den Kleinen Karpaten
- 257 ZDENĚK FARKAŠ – IGOR CHOMA: Vyobrazenie „pudendum femininum“ v štítovom poli na keramike z hradu Čeklís
- 264 Abbildung „Pupendum Femininum“ im Schildfeld an der Keramik aus der Burg Čeklís
- 267 MAREK BUDAJ: Razidlá a zvyšky falzátorskej dielne z 15. storočia v Brusníku
- 272 Prägestempel und Reste einer Fälscherwerkstatt vom 15. Jahrhundert in Brusník
- KOLOKVIUM
- 275 VLADIMÍR TURČAN: Sedemnásťte kolokvium k otázkam rímsko-germánskej archeológie
- 277 Siebzehntes Kolloquium zu den Fragen der Römisch-Germanischen Archäologie
- 279 TOMÁŠ DRAGUN: Vleštovaná keramika z neskoroantickéj pevnosti v Bratislave-Rusovciach
- 284 Burnished Ceramics from the Late Antique Fortlet in Bratislava-Rusovce
- 287 VLADIMÍR TURČAN: Germánsky sídliskový objekt z Dunajskej Lužnej
- 299 Germanisches Siedlungsobjekt aus Dunajská Lužná
- RECENZIA
- 301 Vladimír Turčan: Kristián Elschek: Bratislava-Dúbravka im 1. bis 4. Jahrhundert n. Chr. Germanische Fürstensitz mit römischen Bauten und die germanische Besiedlung
- 303 Skratky časopisov a periodík – Abkürzungen von Zeitschriften und Periodika

ANTROPOMORFNÁ PLASTIKA Z TVRDOŠOVIEC (OKR. NOVÉ ZÁMKY)¹

IGOR BAZOVSKÝ

Keywords: SW Slovakia, Roman period, settlement, antropomorphic sculpture

Abstract: *Anthropomorphic sculpture from Tvrdošovce (Nové Zámky district).* During the systematic excavation of a Roman settlement in Tvrdošovce, a bronze sculpture of a human head without hair was found, with schematically depicted eyes, ears, a nose and mouth. The remains of glass inserts were preserved in the eye sockets. On the chin, the sculpture is joined with an iron part in the shape of a flattened bar, the prolongation of which has not been preserved. Based on analogies, the production technique and the materials used, it is a provincial Roman item with an unclear function (split pin, key?).

Počas systematického prieskumu sídliska z doby rímskej v Tvrdošovciach bola v roku 2015 popri iných predmetov objavená aj zaujímavá bronzová plastika v tvare ľudskej hlavy (obr. 1). Pri prieskume² sa našli aj nepočítané nálezy z doby bronzovej, halštatskej, laténskej, stredoveku a novoveku. V skúmanej polohe robili v minulosti povrchové zbery pracovníci Archeologického ústavu SAV, ktoré doložili okrem sporadických pravekých nálezov osídlenie z doby laténskej a rímskej (Točík 1980, 297).

Plastika bola súčasťou bimetalického predmetu – v spodnej časti je spojená so železnou tyčinkou, ktorá sa zachovala len z časti. Predmet je evidovaný v zbierkach SNM-Archeologického múzea pod evid. č. AP 95 211.

Obr. 1. Tvrdošovce, poloha Včelíny. Fragment bimetalického predmetu s antropomorfnou plastikou (foto I. Furugláš).

Abb. 1. Tvrdošovce, Flur Včelíny. Bruchstück eines bimetalischen Gegenstands mit anthropomorpher Plastik (Foto I. Furugláš).

¹ Štúdia bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV-15-0491.

² Presná lokalizácia nálezu je uložená v dokumentácii SNM-AM.

Opis nálezu

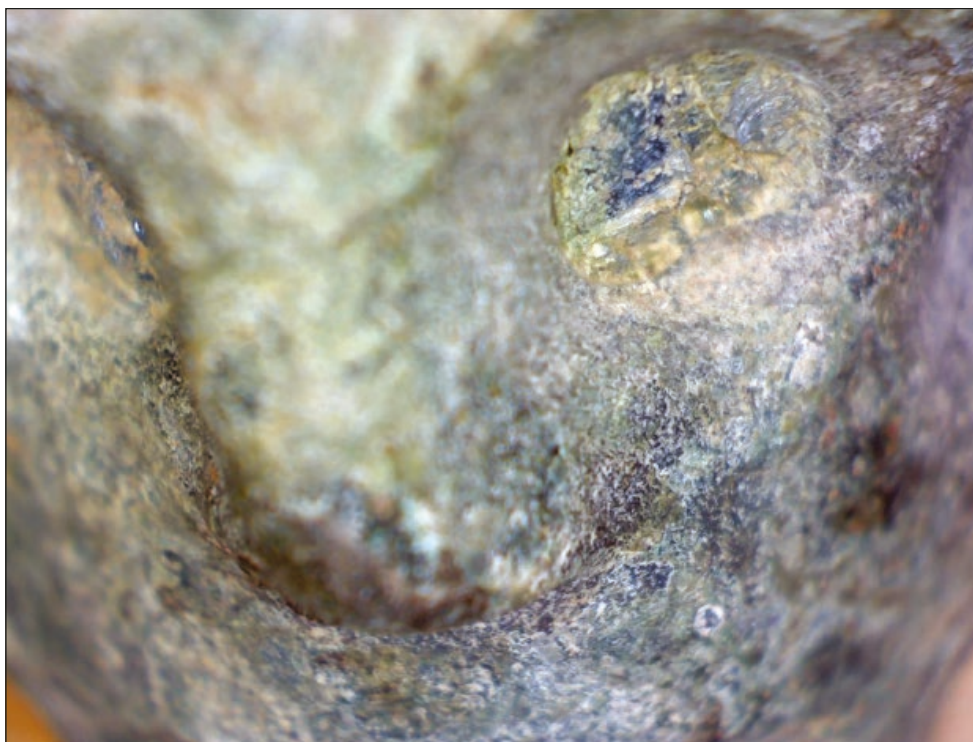
Bronzová plastika mužskej hlavy bez vlasov so schematickým vyznačením očí, nosa, úst a uší. Oči sú znázornené jamkami, v ktorých sa zachovali zvyšky modrého a bieleho skla. Nos plynulo vychádza z čela bez naznačenia koreňa. Uši sú oblúkovité bez zobrazenia ušných lalokov. V ľavom uchu je kruhový otvor. Ústa sú vyznačené rovnou čiarou. V miestach brady je plastika spojená s železnou časťou v tvare sploštenej tyčinky, ktorej pokračovanie sa nezachovalo. Rozmery: výška 3,7 cm, max. šírka 2,65 cm. Tyčinka: šírka 1,7 cm, hrúbka 0,9 cm (obr. 1).

Predmet	Cu	Sn	Pb	Zn	Ga	Fe
Plastika ľudskej hlavy	38,59	24,43	31,87	0,86	2,49	1,76

Obr. 2. Tvrdošovce, poloha Včelíny. Výsledky röntgenovej fluorescenčnej analýzy bronzovej časti predmetu (autor J. Tirpák).

Abb. 2. Tvrdošovce, flur Včelíny. Ergebnisse der Röntgen-fluorogen Analyse des Bronzeteils vom Gegenstand (Autor J. Tirpák).

Plastika nemá zatiaľ presné analógie. Pre jej datovanie je dôležitá technika zhotovenia a použité materiály. Pri odlievaní bronzovej hlavičky bola do nej zatavená železná časť, ktorej ukončenie sa nezachovalo. Podobnou technikou bol vyhotovený aj ďalší bimetalický predmet rímsko-provinciálneho pôvodu nájdený pri prieskume, ktorého profilovaná mosadzná časť bola spojená so železnou pravdepodobne pomocou olova (Tirpák 2017, 41, obr. 131). Röntgenovo-fluorescenčná analýza plastiky ukázala, že je zhotovená z bronzu s vysokým podielom olova. Výskyt gália a železa súvisí s ukladaním ich oxidov v patine v dôsledku dlhodobého uloženia predmetu v zemi (obr. 2; Tirpák 2017, 16, 49). Až počas konzervácie predmetu boli v očných jamkách objavené zvyšky modrého a bieleho skla, ktoré pôvodne znázorňovali oči (obr. 3). Kombinácia bronzu a skla sa v oblasti dnešného Slovenska objavuje po prvýkrát na rímsko-provinciálnych výrobkoch – napríklad na prsteňoch. Na antických sochách boli oči sôch často vykladané striebrom, kameňom, alebo sklom – tieto vložky sa však väčšinou nezachovali. Plastika je pomerne primitívne prevedená a nie je možné ju stotožniť s konkrétnym rímskym božstvom alebo osobou. Možno ju identifikovať len ako mužskú hlavu bez bližšieho určenia. Väčšina drobných antických figurálnych plastiek je prepracovanejšia. Pomerne zriedka sa vyskytujú drobné figurálne mužské plastiky bez vlasov ako napr. trpaslík s kohútom z Augstu (Kaufmann-Heinimann 1977, Taf. 88: 84).

Obr. 3. Tvrdošovce, poloha Včelíny. Detail antropomorfnjej plastiky so zvyškami sklenenej vložky v očných jamkách (foto I. Bazovský).

Abb. 3. Tvrdošovce, Flur Včelíny. Detail der anthropomorphen Plastik mit Resten der Glaseinlagen in den Augenhöhlen (Foto I. Bazovský).

Rímska bronzová plastika sa na germánskych sídliskách a pohrebiskách objavuje najčastejšie ako ozdoba držiadiel rímskych nádob, zriedkavejšie ako súčasť iných predmetov (napr. zoomorfné spony, súčasti opaskov). Len výnimočné sa objavujú časti veľkých rímskych sôch ako napr. fragment drapérie z pozlátenej sochy z Beladic (*Ruttkay a kol. 2015*, 214, obr. 162) alebo bronzová ruka zo sochy v nadživotnej veľkosti z Nitrianskeho Hrádku (*Kolník 1984*, s. 17, obr. 14). Germáni zriedkavo preberali rímske náboženské predstavy. Sošky rímskych bohov sa v germánskych hrobách takmer nevyskytujú – výnimkou je soška boha Merkúra zo žiarového hrobu 7 z Ivanke pri Dunaji (*Kraskovská 1965*, 172, tab. II: 1). Ďalšia celá soška sediacej Minervy/Romy, ktorá mohla byť pôvodne ozdobou voza, sa našla v Malých Karpatoch pri obci Buková (*Kvetanová 2008*). Výnimočným nálezom je olovená votívna plastika Merkúra z germánskeho sídliska v Hurbanove (*Rajtár 2016*). Pri viacerých menších zlomkoch plastík – ako je napr. nepublikovaná hlavička Minervy/Romy zo sídliska v Čataji uložená v zbierkach SNM-Archeologického múzea, nie je možné určiť, či sa pôvodne jednalo o celú sošku, alebo bustu. Antropomorfné plastiky zo sídlisk sa často zachovali len torzovite a je pravdepodobné, že mnohé z nich sa do barbarika dostali len ako surovina – medzi bádateľmi prevláda názor, že na rozdiel od železa, ktorého produkcia je dobre doložená aj v naddunajskej oblasti, získavali Germáni farebné kovy pretavovaním poškodených rímskych výrobkov (napr. nádob), alebo mincí (*Elschek 2017*, 97).

Záver

Bimetalický predmet, ktorý pozostáva z bronzovej mužskej hlavy so zvyškami sklenených vložiek v očných jamkách a torza železnej tyčinkovitej časti, je v prostredí naddunajského barbarika unikátnym nálezom. Technológia jeho výroby a použité materiály ukazujú na import z územia Rímskej ríše. Spolu s ďalšími, zatiaľ nepublikovanými predmetmi rímsko-provinciálneho pôvodu z Tvrdošoviec svedčí o intenzívnych stykoch obyvateľov tohto germánskeho sídliska s Rimanmi. Sídlisko, vzdialené len 37 km vzdušnou čiarou od rímskeho limitu na Dunaji, sa nachádza v kontaktnej zóne barbarika vystavenej silnému vplyvu z provincií. Torzovite zachovaný predmet zatiaľ nie je možné jednoznačne interpretovať, nakoľko nevieme odhadnúť dĺžku a tvar jeho železnej časti. Mohol byť železnou časťou zasadený do dreva, tvoriť súčasť nábytku, alebo slúžiť ako závlačka dverí či voza. Funkciu závlačky by naznačoval aj otvor v pravom uchu, cez ktorý mohol byť predmet spojený retiazkou alebo šnúrkou napr. s dverami, aby sa zabránilo strate predmetu. Predmet mohol byť tiež súčasťou kľúča. Rímske kľúče sa ojedinele nachádzajú spolu s retiazkou. Tie honosnejšie môžu mať držadlá zoomorfného tvaru, napríklad v podobe leva, pantera, alebo psa (*Kaufmann-Heinimann 1977*, 131-135, Taf. 137-145, č. 217-237). Len výnimočne sa vyskytujú kľúče s držadlom v tvare ľudskej hlavy (*Kaufmann-Heinimann 1977*, 136, Taf. 145, 146, č. 228). Zatiaľ najbližšou analógiu k nálezu z Tvrdošoviec je predmet v tvare ľudskej hlavy uložený v Metropolitan Museum of Art New Yorku, ktorý je interpretovaný ako fragment kľúča (*Furugláš 2019*, 84). Bohužiaľ aj v tomto prípade sa nezachovalo železné ukončenie, ktoré by umožnilo jednoznačne určiť jeho funkciu. Predmet datujeme najmä na základe analógií, technológie jeho výroby a použitých materiálov do doby rímskej.

LITERATÚRA

- Elschek 2017* – K. Elschek: Bratislava-Dúbravka im 1. bis 4. Jahrhundert n. Chr. Germanischer Fürstensitz mit römischen Bauten und die germanische Besiedlung. Nitra 2017.
- Furugláš 2019* – I. Furugláš: Nálezy kľúčov z doby rímskej. In: I. Furugláš/I. Bazovský/R. Čambal/M. Budaj: Skryté poklady 01. Výskum archeologických lokalít Tvrdošoviec. Praha 2019, 82-87.
- Kaufmann-Heinimann 1977* – A. Kaufmann-Heinimann: Die römischen Bronzen der Schweiz I. Augst und das Gebiet der Colonia Augusta Raurica. Mainz am Rhein 1977.
- Kolník 1984* – T. Kolník: Rímske a germánske umenie na Slovensku. Bratislava 1984.
- Kraskovská 1965* – L. Kraskovská: Popolnicové pohrebisko v Ivanke pri Dunaji. Slov. Arch. 13-1, 1965, 163-182.
- Kvetanová 2008* – I. Kvetanová: Rímska plastika z Bukovej. Zbor. SNM. 102, Arch. 18, 2008, 111-122.
- Rajtár 2016* – J. Rajtár: Olovená votívna plastika Merkúra z Hurbanova. Zborník na pamiatku Magdy Pichlerovej. Štúdie. Zbor. SNM. Supplementum 11, Bratislava 2016, 167-174.
- Ruttkay a kol. 2015* – M. Ruttkay/A. Bistáková/K. Daňová/M. Gabulová/M. Cheben/R. Malček: Zisťovací prieskum na trase výstavby rýchlostnej cesty R1 v úseku Nitra-Selenec – Beladice. AVANS v roku 2010, Nitra 2015, 219-222.
- Tirpák 2017* – J. Tirpák: Tvrdošovce – poloha Včelíny. Okres: Nové Zámky, Kraj: Nitriansky. Odborný posudok röntgenovej fluorescenčnej analýzy predmetov zo sídliska v Tvrdošovciach. Nitra 2017.
- Točík 1980* – A. Točík: Prieskumy a záchranné výskumy na juhozápadnom Slovensku v roku 1980. AVANS v roku 1980. Nitra 1981, 296-311.

ANTHROPOMORPHE PLASTIK AUS TVRDOŠOVCE (BEZ. NOVÉ ZÁMKY)

IGOR BAZOVSKÝ

Während der systematischen Prospektion der ausgedehnten Siedlung in Tvrdošovce wurde im Jahr 2015 neben anderen Gegenständen eine interessante Bronzeplastik in Form eines Menschengesichts gefunden (Abb. 1). Die Plastik des kleinen Gegenstandes (Höhe 3,7 cm) wurde relativ primitiv hergestellt. Am haarlosen Kopf sind die Augen, die Ohren, die Nase und der Mund schematisch dargestellt. In den Augenhöhlen sind Reste von Glaseinlagen erhalten geblieben. Die Ohren sind bogenförmig ohne Darstellung der Ohrklappen. Im linken Ohr ist eine kreisförmige Öffnung. Der Mund ist durch eine gerade Linie markiert. An der Stelle des Bartes ist die Plastik mit einem Eisenteil in Form eines verflochtenen Stäbchens versehen, deren Fortsetzung nicht erhalten geblieben ist. Obwohl der Gegenstand keine genaue Analogie besitzt handelt es sich wahrscheinlich, auf Basis der Herstellungstechnik und Kombination verschiedener Materialien, um ein provinzial-römisches Erzeugnis. Die röntgen-fluorogen Analyse der Plastik zeigte, dass die Plastik aus Bronze mit einem hohen Bleianteil hergestellt wurde. Das Vorkommen von Gallium und Eisen hängt mit der Ablagerung ihrer Oxyde in der Patina in Folge einer langen Lagerung des Gegenstands in der Erde zusammen (Abb. 2). Erst während der Konservierung des Gegenstands wurden in den Augenhöhlen Reste vom blauen und weißen Glas entdeckt, die ursprünglich die Augen darstellten. Die Kombination von Bronze und Glas kommt im slowakischen Gebiet zum ersten Mal an provinzial-römischen Erzeugnissen vor – z. B. an den Fingerringen. An antiken Statuen im Mittelmeerraum wurden die Augen durch Silber, Stein oder Glas ausgelegt – diese Einlagen blieben meistens nicht erhalten. Die Plastik ist es nicht möglich mit einer bestimmten Gottheit oder einem Menschen zu identifizieren. Man kann sie nur als einem Menschenkopf ohne nähere Bestimmung identifizieren. Im Gebiet des donauländischen Barbarikums handelt es sich um einen unikalen Fund. Zusammen mit weiteren bisher nicht publizierten Gegenständen provinzial-römischen Ursprungs, die durch die Prospektion gewonnen wurden, zeugt die Plastik von intensiven Kontakten der Bewohner der germanischen Siedlung zum Römischen Reich von dem sie nur 37 km Luftlinie entfernt ist. Dass Torso vom Gegenstand lässt sich nicht eindeutig interpretieren. Es könnte sich z. B. um einen dekorativen Gegenstand, oder einem Wagnvorstecker handeln – was auch die Öffnung im linken Ohr andeuten könnte durch welche der Gegenstand durch eine Schnur oder Kettchen mit dem festen Wagenteil verbunden sein konnte um dem Verlust des Gegenstands vorzubeugen. Der Gegenstand könnte auch Bestandteil eines Schlüssels gewesen sein. Die römischen Schlüssel befinden sich sporadisch zusammen mit dem Kettchen. Die pompöseren können Griffe zoomorpher Form haben, z. B. in der Form von einem Löwen oder Panther. Nur ausnahmsweise kommen Schlüssel in Form eines Menschenkopfes vor. Die nächstliegende Analogie zum Fund aus Tvrdošovce ist ein Gegenstand in Menschenkopfform der im Metropolitan Museum of Art in New York deponiert und als Schlüsselbruchstück interpretiert wird. Leider blieb auch in diesem Fall der eiserne Abschluss nicht erhalten, der eindeutig die Funktion bestimmen könnte. Den Gegenstand datieren wir auf Basis von Analogien und der Herstellungstechnologie und verwendeter Materialien in die römische Kaiserzeit.

Mgr. Igor Bazovský, PhD.
SNM – Archeologické múzeum Bratislava
Žižkova 12, P.O. BOX 13
SK - 810 06 Bratislava
igor.bazovsky@snm.sk
igorbazovsky@centrum.sk

SKRATKY ČASOPISOV A PERIODÍK ABKÜRZUNGEN VON ZEITSCHRIFTEN UND PERIODIKA

- Acta Arch. Acad. Scien. Hungaricae = Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae. Budapest
 Acta Mus. Napocensis = Acta Musei Napocensis. Cluj
 Acta Praehist. et Arch. = Acta Praehistorica et Archeologica. Berlin
 AlbaReg = Alba Regia. Annales musei Stephani Regis. Székesfehérvár
 Altschlesien = Altschlesien. Mitteilungen des Schlesischen Altertumsvereins. Breslau
 AnnNMWien = Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien. Wien
 Anodos = Anodos. Studies of the ancient World. Trnava.
 ANTAEUS = ANTAEUS. Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften. Budapest
 AMAF = Archaeologia Medii Aevi Finlandiae. Turku
 Arh. Vestnik = Arheološki Vestnik. Ljubljana
 Arch. Österreichs = Archäologie Österreichs. Wien
 Arch. Ért. = Archaeologiai Értesítő. Budapest
 Arch. Austriaca = Archaeologia Austriaca. Beiträge zur Paläoanthropologie, Ur- und Frühgeschichte Österreichs. Wien
 Arch. Hist. = Archaeologia Historica. Brno
 Arch. Korrb. = Archäologisches Korrespondenzblatt. Urgeschichte, Römerzeit, Frühmittelalter. Mainz am Rhein
 Arch. Rozhledy = Archeologické Rozhledy. Praha
 Arch. Střední Čechy = Archeologie ve středních Čechách. Praha
 ARS = ARS. Bratislava
 ASM = Archeologické studijní materiály. Praha
 AVANS = Archeologické výskumy a nálezky na Slovensku. Nitra
 AZČ = Archeologie západních Čech. Plzeň
 Balneol. Sprav. = Balneologický spravodajca. Piešťany
 BAR. = British Archaeological reports. Oxford
 Ber. RGK = Bericht der Römisch-Germanischen Kommission. Frankfurt am Mainz
 BpR = Budapesti Regisegei. Budapest
 Carnuntum Jahrb. = Carnuntum Jahrbuch. Wien
 Commun. Arch. Hungariae = Communicationes Archaeologicae Hungariae. Budapest
 Časopis Moravského Mus. = Časopis Moravského Musea v Brně. Brno
 Denarius = Denarius. Bratislava
 Études celtiques = Études celtiques. Paris
 Eurasia Antiqua = Eurasia Antiqua: Zeitschrift fuer die Archäologie Eurasiens. Mainz
 FasArchHist = Fasciculi Archaeologiae Historicae. Warszawa
 Folia Arch. = Folia Archaeologica. Annales Musei Nationalis Hungarici. Budapest
 Fol. Num. = Folia Numismatica. Brno
 FStud = Frühmittelalterliche Studien. Berlin – New York
 Fundber. Österreich = Fundberichte aus Österreich. Wien
 Germania = Germania. Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts. Frankfurt am Mainz
 Godišnjak Sarajevo = Godišnjak. Centar za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Sarajevo
 Hist. Čas. = Historický časopis. Bratislava
 Hist. Zbor. MS = Historický zborník Matice Slovenskej. Martin
 Chrudimský vlastivědný sborník = Chrudimský vlastivědný sborník. Chrudim
 Jahrb. RGZM = Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums. Mainz
 Koroze a ochrana materiálu = Koroze a ochrana materiálu. Bulletin AKI. Praha
 Krásy Slov. = Krásy Slovenska. Bratislava
 Mat. i Spraw. = Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego. Rzeszów

Mitt. Arch. Inst. Ungar. Akad. = Mitteilungen des Archäologischen Instituts der Ungarischen Akademie der Wissenschaften. Budapest

Mitt. Österr. Num. Ges. = Mitteilungen der Österreichischen Numismatischen Gesellschaft. Wien

Monument revue = Monument revue. Časopis na propagáciu vedeckého poznávania pamiatkového fondu Slovenska. Bratislava

Monumentorum tutela = Monumentorum tutela – Ochrana pamiatok. Bratislava

Musaica Archeologica = Musaica Archeologica. Bratislava

Národná osveta = Národná osveta. Mesačník pre rozvoj miestnej kultúry a záujmovej tvorivosti. Bratislava

NKBud = Numizmatikai Közlöny. Budapest

Num. Časopis = Numizmatický časopis. Praha

Num. Listy = Numismatické listy Numismatické společnosti Československé v Praze. Praha

NumSb = Numizmatický sborník. Praha

NumZ = Numismatische Zeitschrift. Wien

Paleobiology = Paleobiology. Cambridge

Pam. Arch. = Památky Archeologické. Praha

Pam. Múz. = Pamiatky a múzeá. Revue pre kultúrne dedičstvo. Bratislava

Pam. Prír. = Pamiatky a príroda. Metodicko-odborný a informačný časopis. Bratislava

PBF = Prähistorische Bronzefunde. München/Stuttgart

Præhist. = Præhistorica. Praha

Præhist. Zeitschr. = Præhistorische Zeitschrift. Berlin

Pravěk N. Ř. = Pravěk. Nová Řada. Sborník příspěvků moravských a slezských archeologů. Brno

Röm.-Germ. Forsch. = Römisch-Germanische Forschungen. Darmstadt

Sbor. MSS = Sborník Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Martin

Sborník Narod. Mus. Praha = Sborník Národního musea v Praze. Praha

Sborník Prací Fil. Fak. Brno = Sborník prací Filosofické fakulty brněnské university. Brno

Situla = Situla. Razprave Narodnega Muzeja v Ljubljani. Ljubljana

Slov. Arch. = Slovenská archeológia. Časopis Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied v Nitre. Nitra

Slov. Num. = Slovenská numizmatika. Nitra.

Slovácko = Slovácko. Národopisný sborník pro Moravskoslezské pomezí. Uherské Hradiště

Stud. Arch. Ústavu ČSAV = Studie Archeologického Ústavu ČSAV. Brno

Studia Arch. slov. mediavalia = Studia archaeologia Slovaca medievalia. Bratislava

Studia Hercynia = Studia Hercynia. Journal of the Institute of Classical Archaeology. Praha

Studia Historica Nitriensia = Studia Historica Nitriensia. Nitra

Sudeta = Sudeta. Zeitschrift für Vor- und Frühgeschichte. Reichenberg

Svet Vedy = Svet vedy. Populárno-vedecký mesačník. Bratislava

Štud. Zvesti AÚ SAV = Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej Akadémie vied. Nitra

UPA = Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie. Bonn

Vjesnik Arh. Muz. Zagreb = Vjesnik Arheološkog Muzeja u Zagrebu. Zagreb

Vlast. Čas. = Vlastivedný časopis. Revue kultúrneho dedičstva Slovenska. Bratislava

VPS = Vznik a počátky Slovanů. Praha

VZP = Vlastivedný zborník Považia. Martin

Wiener Præhist. Zeitschr. = Wiener Præhistorische Zeitschrift. Wien

Zalai Múz. = Zalai Múzeum. Zalaegerszeg

Zbor. SNM. Arch. = Zborník Slovenského národného múzea. Archeológia. Bratislava

Zbor. SNM. Hist. = Zborník Slovenského národného múzea. História. Bratislava

ZČSSA = Zprávy Československé společnosti archeologické při Československé akademii věd. Praha